

Synths voor in je broekzak

Het is weinig meer dan een printplaat met display en twee batterijen achterop. Zal dus wel speelgoed voor grote mensen zijn, denk je dan...

door Allard Krüger > allard@interface.nl

Wat opvalt aan alle drie de Pocket Operators van Teenage Engineering is dat ze klein en dun zijn, veel microschakelaars hebben en een lcd-scherm met daarop grappige bewegende monochrome afbeeldingen die sterk doen denken aan jaren tachtig handheld games als Donkey Kong. Het zijn echter geen spelletjes in die zin: bij de PO-12, de PO-14 en de PO-16 gaat het respectievelijk om een drumcomputer, een bassynthesizer en een leadsynthesizer. Eigenlijk de klassieke drie apparaten waarvan er wel meer series zijn, zoals recentelijk de Korg Volca-serie. De TB303 bassynthesizer had indertijd eveneens zijn drumcomputer-evenknie, de TR-606. Ook de eerste serie

INFO

- **prijs incl:** € 69,-
- **distributie:** Teenage Engineering online
- **internet:** www.teenageengineering.com, www.cheapmonday.com

SPECIFICATIES

algemeen

- 16 punch-in-effects, inclusief delay, bitcrusher en filters
- parameter locks
- autocompressor
- hardware limiter
- stepmultiplier
- 16-stepsequencer
- 16 patterns
- 16 pattern chaining
- clock input
- alarm clock
- jam sync met audio via 3,5mm audio-out/in
- ingebouwde luidspreker
- lcd-display
- voeding via 2x AAA-batterij

PO-12

- drumcomputer
- synthetische en gesampled drumklanken
- fill-ins

PO-14

- bassynthesizer
- fm, subtractive synthesis, wave table & physical modeled string
- 6 punch-in bass oriented play styles

PO-16

- leadsynthesizer
- fm, subtractive synthesis, wave table & physical modeled string
- 16 punch-in arpeggio & chord play styles

Korg Electribes kwam in dat soort variaties: drumcomputer, bas/leadsynthesizer. Daarbij hoort tegenwoordig dan ook een variant die kan samplen. Dat is (vooralsnog) niet het geval bij deze Pocket Operators.

Maar wat moeten we ons voorstellen bij deze apparaatjes? Alleen maar geinig of kun je er ook 'serieus' muziek mee maken? Wat serieus muziek maken dan is, daar kunnen we natuurlijk heel lang over praten. Maar ik beperk me hier tot het beschrijven van wat ze doen, beginnende bij het drumcomputertje.

TR-808 meets Nintendo

De Rhythm PO-12 heeft een stepsequencer en zestien drumsounds aan boord met elk twee parameters waarmee je de sound kunt

aanpassen met een draaiknop. Het is duidelijk een op elektronische muziek georiënteerde drumset, en het zou ook raar zijn als dat anders was geweest. Dus denk aan TR-808-achtige klanken, maar wel met een hoger Nintendo-gehalte dan bijvoorbeeld de Volca Beat. Dat komt niet alleen door de drumsounds op zich, die overigens vet klinken, maar vooral door de parameters die je kunt tweak en de effecten die je realtime kunt opnemen in je pattern.

Op de instellingen van deze 'effecten' heb je geen invloed, maar je kunt ze wel handmatig 'inspelen' in je pattern. Door op FX en een van de zestien patterntoetsen te drukken, activeer je zo'n effect voor de lengte (tijd) dat je de knop ingedrukt houdt. Het gaat dan om effecten als filterbewegingen, stutters, glitch/repeat-achtige dingen, pitchshifting (door de sounds gewoon langzamer af te spelen), accenten, bitcrushing, echo... Dat is wat deze Pocket Operator ook meteen onderscheidt van alle andere kleine drumcomputertjes op de markt. Hij lijkt hierin wel een beetje op Nanoloop, hoewel de werkwijze

De PO's zijn stuk voor stuk verbazingwekkend goedkope stukjes muziketechniek

heel anders is. Je krijgt echter wel dezelfde soort grappige grooves, waarbij hetzelfde geluid zich steeds anders manifesteert. Het lijkt allemaal heel gevarieerd, complex, interessant en swingend, terwijl er qua beat eigenlijk niets bijzonders gebeurt. Erg leuk dus!

Het display geeft je maar bitter weinig informatie over wat je aan het doen bent. Eigenlijk zie je alleen het tempo en of je in Write en/of Play mode staat. Er gebeurt wel héél veel op het display; bij de Rhythm zie je een mannetje met een petje op heel druk in

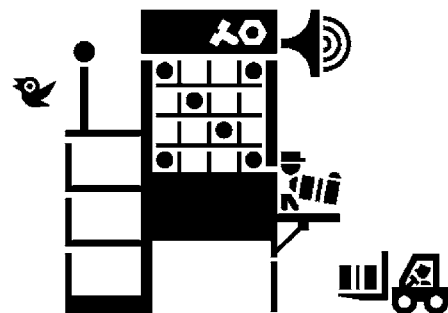
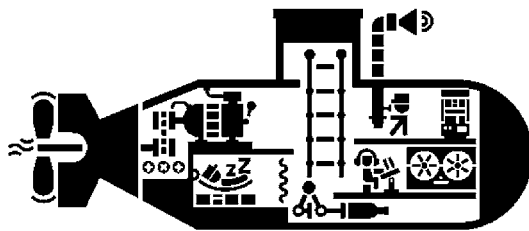
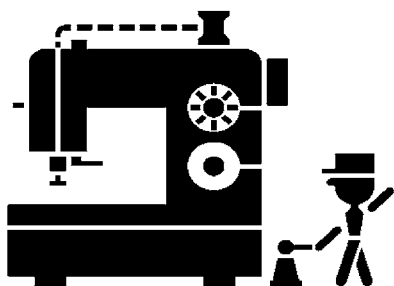
de weer met een grote naaimachine. Hij gebruikt armen en benen om het ritme gaande te houden. Ook als de Pocket Operators uit staan – wat ze vanzelf doen na een tijdje niet gebruikt te zijn – blijven de afbeeldingen in het display zichtbaar.

Mysterieuze machines

De Factory PO-16 is een leadsynthesizer met sequencer. De opzet is grotendeels hetzelfde als bij de Rhythm, alleen heb je nu

een sequencer, waarbij je ook toonhoogtes kunt programmeren. Er zijn vijftien geluiden in de categorie Leadsynth, wat nogal een breed begrip is. De bedoeling van dit apparaat is dat je er een soort hooks mee maakt, waarop je productie drijft en wordt voortgestuwd. En de opzet van de Pocket Operators is heel geschikt om zo'n hook relatief gemakkelijk te maken. De Factory maakt gebruik van verschillende synthesise-engines, zoals fm, subtractieve synthese, wavetable en physical modeling.

Rond sommige functies hangt een waas van geheimzinnigheid

>> Hoewel het meeste mij als fm in de oren klinkt, zijn er dus als basis vijftien presets, die je ook weer met twee parameterknoppen kunt aanpassen. Alleen al fm-synthese is heel veelzijdig, zelfs met slechts twee parameters, en zo krijg je hier toch wel een onwaarschijnlijke hoeveelheid aan verschillende geluiden onder de vingers. De zestiende preset is een drumkitje. Niet zo uitgebreid en met een nog meer 'micro-elektronische' sound dan de Rhythm, maar wel leuk en welkom. Programmeren met dit drumkitje gaat niet zo snel en handig als bij de Rhythm, omdat je hiervoor ook de notensequencer gebruikt, en je dus per stap het geluid via een draaiknop moet kiezen. Maar dat is niet erg, want je gaat dit toch niet gebruiken voor ingewikkelde drum-

tracks. Bij de effecten die je ook hier realtime kun 'inspelen', moet je denken aan dingen als filtering, stutters, bitcrushing en echo. Daarnaast is er ook een arpeggiator waarmee je gemakkelijk patroontjes kunt maken zonder noten in te voeren. Je kunt hem ook gebruiken om geprogrammeerde noten te versieren, of er noten aan toe te voegen.

Op het display van de Factory zien we een hefruck die op en neer rijdt, een hijskraan die dingen ophijst en een machine die druk bezig is. Het is nogal mysterieus en over wat je precies aan het doen bent, valt weinig info te vinden, behalve betreffende het tempo en de Play- en/of Write-status.

All about that bass

De Sub PO-14 is eigenlijk hetzelfde als de Factory, maar dan met allemaal baspresets. De synthese-engine is hetzelfde. Een verschil tussen de Factory en de Sub is dat de 'arpeggiator' die in beide zit, bij de Sub basgerelateerde patronen heeft en bij de Factory meer arpeggio-dingetjes doet. De Sub klinkt duidelijk dieper, waardoor ie goed combineert met de Factory. Er zit best een hele aardige TB-303 in, moet ik zeggen, en fm-sounds zijn altijd prima voor een mooie stuwende bas.

Op het display van de Sub zie je een onderzeeër met draaiende motor die op het tempo van de beat torpedo's afschiet.

Je kunt de PO's ook alle drie tegelijk gebruiken, waarbij het tempo eenvoudig aan elkaar te matchen is door de audio-uitgang (rechts) door te koppelen naar de sync-in (links). Dezelfde sync-ingang kun je gebruiken

om de Pocket Operators mee te laten lopen met een clock. Er zit dan wel geen midi op (dat zou ook te gek voor woorden zijn voor deze prijs), maar weinig belet je om deze kleine apparaatjes te laten meelopen in je set-up. Iets waar een puls uitkomt, is voldoende om als clock te dienen.

Conclusie

Hoewel de Pocket Operators in eerste instantie vooral leuk zijn, zijn ze – natuurlijk mede daardoor – ook inspirerend. Een deel van wat je doet, valt min of meer buiten je controle, omdat er een waas van geheimzinnigheid blijft hangen rond enkele functies. Hoe langer je ermee werkt, hoe duidelijker dat wordt, waardoor je gericht bezig kunt zijn. Het is misschien wel te gemakkelijk om zonder enige voorkennis onverwacht leuke dingen uit deze kleine apparaatjes te halen, maar op een bepaald moment ga je ook tegen de beperkingen aanlopen. Ze zijn erg fragiel. Je moet er niet per ongeluk op gaan zitten. Ook gaan de batterijen er heel stroef in en uit; zorgvuldigheid is vereist. Er zullen tegen de tijd dat dit stukje verschijnt ook rubber hoesjes voor de Pocket Operators zijn, wat goed nieuws is. Want nu liggen alle schakelaars open en bloot; klaar om vuil, vet en stof te verzamelen. Dat gezegd hebbende: de Rhythm, de Factory en de Sub zijn stuk voor stuk heel leuke, goed klinkende, inspirerende en verbazingwekkend goedkope stukjes muziketechniek waarmee je echt muziek kunt maken. Serieuze muziek of minder serieuze muziek; dat maakt niet uit. ■

HET OORDEEL

- + • inspirerend
- klank
- • kwetsbaar

Cheap Monday

Teenage Engineering brengt de Pocket Operators uit in samenwerking met modeketen Cheap Monday. Het imago: basic, casual, streetware. Blijkbaar willen ze allebei een zekere coolheid uitstralen: Cheap Monday door een dergelijk stukje elektronica aan hun producten toe te voegen, en Teenage Engineering door hun product te linken aan mode.

